

Tvorba a implementace veřejných politik

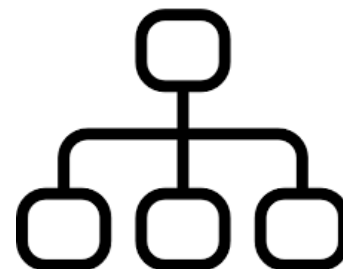
Veřejná a sociální politika a governance

1. ÚVEDENÍ DO VEŘEJNÉ POLITIKY

FSS MU BRNO

STRUKTURA SETKÁNÍ

- ❑ VEŘEJNÁ POLITIKA ALIAS „PUBLIC POLICY“
- ❑ SOCIÁLNÍ PROBLÉMY A SOCIÁLNÍ RIZIKA A VZTAH MEZI „VEŘEJNÝM“ A „SOUKROMÝM“
- ❑ VEŘEJNÉ ZÁJMY A SOCIÁLNÍ PROBLÉMY
- ❑ VEŘEJNÁ POLITIKA JAKO TEORIE A PRAXE
- ❑ INTERDISCIPLINARITA VE VEŘEJNÉ POLITICE
- ❑ TROJDIMENZIONÁLNÍ POJETÍ POLITIKY A RŮZNÁ POJETÍ „POLICY“
- ❑ DŮVODY PRO STUDIUM VEŘEJNÝCH

POVINNÁ LITERATURA

- BIRKLAND, T.A. 2020. INTRODUCING THE POLICY PROCESS. IN: AN INTRODUCTION TO THE POLICY PROCESS. THEORIES, CONCEPTS, AND MODELS OF PUBLIC POLICY MAKING. 5TH EDITION. NEW YORK: ROUTLEDGE, PP. 1-26 (25PP.)
- HILL, M., VARONE, F. 2021. STUDYING THE POLICY PROCESS. IN: THE PUBLIC POLICY PROCESS. 8TH EDITION. NEW YORK: ROUTLEDGE, PP. 4-22 (19PP.)

VEŘEJNÁ POLITIKA ALIAS „PUBLIC POLICY“

ANEB VEŘEJNÁ POLITIKA JAKO TEORIE A PRAXE

VP představuje vědeckou disciplínu, která:

- ❑ propracovává **výkladové rámce různých oborů** (zejména sociologie, ekonomie, politických věd, práva, a teorie řízení)
- ❑ využívá je k analýze a prognóze **procesů utváření a uplatňování veřejných zájmů**,
- ❑ které se vážou na **řešení diferencovaných sociálních problémů**,
- ❑ věnuje se přitom především institucionálnímu **zprostředkování těchto procesů veřejným, občanským a do určité míry i komerčním sektorem** v poloze, která je využitelná politickou praxí (Potůček 2015)

**Posláním VP
je řešit SOCIÁLNÍ PROBLEMY a uspokojovat tím VEŘEJNÉ ZAJMY**

= např. bytová politika reaguje na sociální problémy osob ohrožených vyloučením z bydlení ve snaze zaručit dosažitelné bydlení pro všechny

SOCIÁLNÍ PROBLÉMY A SOCI RIZIKA A VZTAH MEZI „VEŘE, A „SOUKROMÝM“

V sociologickém pojetí je sociální problém stav společnosti, který vyrůstá z rozporů mezi sociálními institucemi a životními podmínkami a existenčními potřebami lidí.

Uvědomování těchto potřeb vede ke vzniku společenských hnutí (Giddens 1990)

Institute moderní společnosti	Typ sociálních hnutí	Cíle reagující na problémy	Změny v institucích
KAPITALISMUS	Pracovní hnutí (odboráři)	Sociální organizace ekonomiky	Post-nedostatkový hospodářský systém
INDUSTRIALISMUS	Ekologické a kulturní hnutí	Systém péče o planetu a člověka Koordinovaný sociální řád, větší participace lidí na řízení společnosti	Humanizace technologií
BYROKRATICKÁ ADMINISTRACE	Hnutí za občanská a lidská práva		Pluralitní systém správy veřejného života
VOJENSKÁ MOC	Mírové hnutí	Potlačení válečných konfliktů	Postupná demilitarizace

VZTAH MEZI INDIVIDUÁLNÍMI POTŘEBAMI A SOCIÁLNÍMI PROBLÉMY JAKOŽTO VZTAH MEZI „VEŘEJNÝM“ A „SOUKROMÝM“

- ❑ POTŘEBY se vztahují k jedincům a ne každá potřeba je součástí sociálního problému (zajistit stabilní finanční příjem z placeného zaměstnání) **X** SOCIÁLNÍ PROBLÉMY se **projevují neuspokojením různých sociálních a životních potřeb jedinců**

- ❑ POTŘEBY mají svou nevědomou a neuvědomovanou stránku **X** SOCIÁLNÍ PROBLÉMY jsou **uvědomované, obvykle má toto uvědomování a reflexe veřejný rozměr**

SOCIÁLNÍ PROBLÉMY mají veřejný charakter - překračují rámec soukromého života a jsou předmětem společné diskuse lidí. V těchto diskusích dochází ke sbližování a sjednocování **X nebo k diferenciaci a polarizaci významu sociálních**

Pojetí „veřejného“ a „soukromého“ u starých Řeků a Římanů

*Významová dichotomie „veřejného“
a „soukromého“ v Antice
(H. Arendtová)*

Aténská agora (tržnice)

VEŘEJNÉ

Město

Svoboda

Mužský svět

Rovnost

Nesmrtelnost

Otevřenost

SOUKROMÉ

Domácnost

Nutnost

Ženský svět

Nerovnost

Smrtelnost

Uzavřenost

Starořecký dům

STAROVĚKÝ DŮM A DOMÁCNOST JAKO SOUKROMÝ PROSTOR RODINY

Řecké domy se stavěly z pálených nebo sušených cihel nebo z kamene, měly sedlovou střechu s pálenými taškami a v patře malá okénka, ale **do ulice bývala jen hladká stěna, která chránila před nezvanými sousedy a lupiči.**

V těchto domech existoval jednak **společný shromažďovací prostor** pro členy domácnosti (nádvoří, herna) a současně **oddělené prostory** pro muže a ženy (tedy **SPECIFICKÉ VEŘEJNÉ A SOUKROMÉ PROSTORY**).

Dům se dělil na mužskou a ženskou část.

Ženská část byla zasvěcena bohyni domácího krbu Hestii a sloužila matce a dětem. Ženy zde trávily většinu svého života, přičemž se věnovaly domácím pracím, tkaní a vaření.

Mužská část sloužila pánovi domu k hostinám s přáteli, kterých se však manželky a dcery nesměly účastnit, proto byli pánové obsluhováni otrokyněmi.

Ložnice byla zařízena jednoduchými postelemi s pestrými přikrývkami a truhlami na šatstvo.

V kuchyni se vařilo na otevřeném ohni v hliněných nádobách.

Žádný dům se neobešel bez velké spižírny, kde se skladovaly zásoby obilí, oleje a vína. Některé domy měly také koupelnu – balaneion, dále pak hernu.

Podle Saxonhause je významová dichotomie Arendtové zjednodušená:

- ☐ *sféra života a sféra lidských zájmů nejsou úplně odděleny;*
- ☐ *existuje mezi nimi „tragická vzájemná souvislost“, protože **mezi soukromým a veřejným může být silně konfliktní vztah.***

Návrhy jak toto napětí a konflikt zájmů ve společnosti řešit:

Aristoteles 	Je potřeba rozvíjet myšlenku městské pospolitosti („polis“) jakožto nejvyšší formy lidského sdružování . V současnosti řada sociologů kritizuje současné lidské společenství za neschopnost vytvářet zájmové asociace (sdružení zájmů jako je Sdružení rodičů a přátel školy, Svaz zahrádkářů, Svaz ochránců přírody, Odborové sdružení).
Adam Smith John S. Mill 	Konflikt je možné řešit definováním „role státu“ nebo „veřejné politiky“ k zajištění veřejných zájmů a tím oslabením myšlenky „trhů“ , prostřednictvím kterých se maximalizují soukromé zájmy.

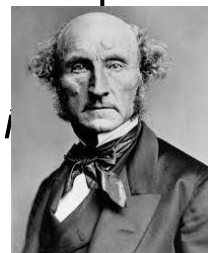
STARÝ LIBERALISMUS A VZTAH MEZI „VEŘEJNÝM“ A „SOUKROMÝM ZÁJMEM“

Představitelé klasického liberalismu (A. Smith, J.S. Mill) vnímali **jasné hranice mezi veřejným a soukromým světem**, ale jejich **vzájemný vztah nechápali jako rozporuplný**.

Na počátku 19. st. byla **jasně oddělena veřejná sféra od soukromého života veřejnou mocí** zejména ve Velké Británii - roli státu a politiky bylo:

- ❑ **Vytvářet podmínky pro zajištění veřejných zájmů k rozvoji tržních vztahů a současně**
- ❑ **Zachovat podnikatelskou svobodu soukromých subjektů a podporovat podnikatelskou etiku vycházející z protestantismu** (a propojit tak veřejné a soukromé zájmy na úrovni individuální morálky, čímž docházelo ke sblížování veřejných zájmů)

Na konci 19. st. začala kolabovat klasická liberální myšlenka **o jasném rozdělení soukromých a veřejných zájmů - veřejné a politické zájmy postupně prosákly do všech důležitých oblastí společenského života, které byly postupně regulovány státem** (vzdělávání, zdraví, sociální jistoty, bydlení, městské plánování, trestání zločinců aj.)

*Příkladem sbližování veřejných a soukromých zájmů a tedy i role veřejné politiky při řešení konfliktu soukromých a veřejných zájmů byla **výstavba prvního městského kanalizačního systému na světě pro likvidaci odpadových vod v Paříži koncem 18. století.***

Pro podporu přijetí projektu městskou radou byl poprvé v politické praxi aplikován model cost-benefit analýzy jako formálně racionálního modelu rozhodování, který se vyznačuje následujícími prvky:

- 1) výrazná dekompozice problému a*
- 2) jeho řešení,*
- 3) modelování variant rozhodnutí,*
- 4) stanovení posloupnosti rozhodovacích kroků a*
- 5) kvantifikace poznání pomocí ukazatelů.*

*Představuje **zapojení organizované intelligence zástupců několika vědních oborů** do řešení praktických problémů politických zájmů.*

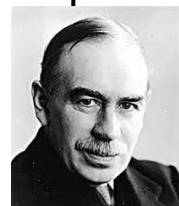
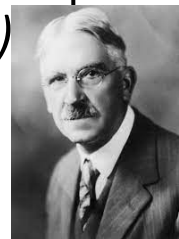

NOVÝ LIBERALISMUS A ROLE VEŘEJNÉ POLITIKY PŘI ŘÍZENÍ VZTAHU MEZI „VEŘEJNÝM“ A „SOUKROMÝM ZÁJMEM“

Na přelomu 19. a 20. st. byla rozšířená praxe státních zásahů do spontánního života společnosti a vedla k myšlenkám tzv. Nového liberalismu (např. John Dewey, John Maynard Keynes)

- ❑ *Trh byl vnímán jako „spontánní řád“, který by neměl být státem rozvíjen.*
- ❑ *Státní intervence měly být zajištěny „organizovaným rozumem“ („organizovanou inteligencí“) státních institucí a autorit.*
- ❑ *Bylo žádoucí získat více poznatků a znalostí ke zvládnutí složitých konfliktů mezi veřejnými a soukromými zájmy.*
- ❑ *Stát má prostřednictvím veřejné politiky řídit veřejný sektor a řešit jeho problémy, které není schopen řešit trh.*

V 70. letech 20. st. se ukázalo, že tento způsob řízení společnosti přinesl více problémů než kolik jich vyřešil.

NOVÝ LIBERALISMUS A VZNIK NOVÉ VĚDNÍ DISCIPLÍNY „VEŘEJNÁ POLITIKA“

Přístup NL se opírá o racionalistickou představu formulovanou nejjasněji francouzskými osvícenci, že **svět je skládáčka otázek a problémů, které lze vyřešit prostřednictvím aplikace lidského rozumu a vědeckého poznání.**

V období po 1. sv. do ½ 20. st. probíhal **optimistický vývoj společenských věd** (sociologie, psychologie, politické vědy, management, správní vědy atd.) **a jejich aplikování do oblastí veřejného rozhodování.** V USA se **postupně začala formovat specifická aplikovaná vědní disciplína označovaná jako „policy science“**, která:

- ☐ „...zahrnuje (1) metody, pomocí nichž je zkoumán politický proces (2) výsledky studia tohoto procesu a (3) zjištění uvedené disciplíny jsou velmi důležitým příspěvkem pro inteligenci, kterou v naší době potřebujeme. (...)“
- ☐ Praktický rámec „policy“ analýzy se vztahuje k tomu, že je nezbytně nutné **mít pohled na celý kontext významných událostí (minulých, současných i budoucích)**, v nichž vědec žije. Je pravděpodobné, že vědecká orientace politiky bude zaměřena **na zlepšení znalostí potřebných ke zlepšení praxe demokracie.**
- ☐ Nová věda byla tedy (1) společensky kontextuální, (2) metodicky multidisciplinární a (3) problémově orientovaná.

NOVÝ LIBERALISMUS

A ROZVOJ BYROKRATICKÉ STÁTNÍ SPRÁVY

Rozvoj státu jako nástroje řešení konfliktů mezi soukromými a veřejnými zájmy prostřednictvím VP vedl k **rozšíření byrokratické správy**.

Její principy a hodnoty vychází z předpokladu, že **veřejná správa je racionálnější a méně konfliktní nástroj podpory veřejných zájmů než trh** - jsou jimi (1) národní zájmy; (2) neosobní, nezaujaté a odpolitizované jednání úředníků; (3) loajalita k neosobním hierarchicky uspořádaným pravidlům; (4) technologická racionalita při dosahování cíle.

X

V 80. letech 20. st. celá řada empirických výzkumů prokázala, že **teorie racionálního liberálního státu má řadu trhlin** a postupně se rozpadá - tvrzení:

- ☐ existuje mnoho ukazatelů „**iracionality**“ nebo alespoň „**omezené racionality**“ v byrokratickém jednání (Simon 1945), (Lindblom 1959)
- ☐ důsledky a funkce tohoto jednání nepodporují veřejné zájmy, ale spíše **prosazování vlastních úřednických cílů**;
- ☐ postupně se **stírá demarkační čára mezi „politikou“ a „veřejnou správou“** (Aberbach et al, 1981)

VLASTNOSTI SOCIÁLNÍHO PROBLÉMU JAKOŽTO KOLEKTIVNÍHO PROBLÉMU Z PERSPEKTIVY SOCIOLOGIE

- ❑ **VZÁJEMNÁ SOUVISLOST PROBLÉMŮ** - **souvisí s jinými problémy nebo jevy a vytváří tak propojený systém problémů** - tvoří systémy vnějších podmínek, které vytváří nespokojenost mezi různými částmi společenství a proto nejsou jednoduchá a výlučná řešení – je nutné hledat **celková a komplexní řešení** a jejich **dopady** na kontext.
- ❑ **SUBJEKTIVITA VERSUS VĚCNÝ ZÁKLAD (OBJEKTIVITA) PROBLÉMU** - **vnější podmínky jsou lidmi různě definované, tříděné a vyhodnocované** – přestože problémy můžeme objektivně popsat, jejich interpretace bývají subjektivní
- ❑ **SOCIÁLNÍ KONSTRUKCE** - **kolektivní problémy jsou lidskou konstrukcí**, souvisí s lidským posuzováním podmínek jejich života - stávají se legitimní definicí objektivních společenských nebo organizačních podmínek, pokud jsou lidmi sdílené
- ❑ **HISTORICKÁ PROMĚNLIVOST, NESTÁLOST** - **v čase se mění věcný základ i interpretace problémů** - existuje tolik různých řešení problému, kolik existuje jeho definic

SOCIÁLNÍ PROBLÉMY A SOCIÁLNÍ RIZIKA

Pokud existuje **několik nezávislých faktorů, které ovlivňují výskyt sociálního problému**, **vzniká komplexní řetězec způsobující ohrožení nějaké skupiny lidí konkrétním problémem.**

Mluvíme v těchto souvislostech o ohrožení nějakým problémem. **Lze také měřit míru rizika (pravděpodobnost), že daný problém nastane.**

Příklady:

- ***Riziko spálení při opalování na prudkém slunci***
- Jaké faktory zde působí?
- ***Riziko nezaměstnanosti na trhu práce*** - *Jaké faktory zde působí?*
- ***Riziko onemocnění COVID-19 v průběhu její pandemie v ČR*** - *Jaké faktory zde působí?*

Veřejná politika řeší sociální problémy, které jsou centrem veřejných zájmů

VEŘEJNÉ ZÁJMY – VYMEZENÍ

❑ Nemají jednoznačnou definici:

- **zájem veřejnosti, souhrn individuálních zájmů** (Smith 1776), opak soukromých zájmů (Lippman 1995), může být obtížně odlišitelný od státních a podnikatelských zájmů (sledování skupinových zájmů politických stran, lobbying, korupce)

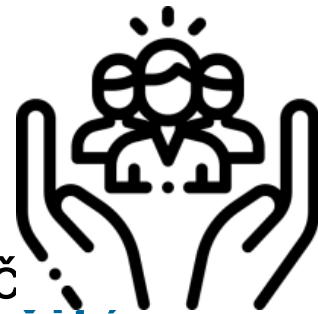
❑ Příbuzné pojmy:

- **obecné blaho/dobro, společné blaho** (Martenas 1991), **společné dobro** (soc.nauka kat. církve), **nadindividuální zájem** (Ochrana 1999), **obecný zájem** (Lisabon. smlouva 2010)

❑ Vychází z nejednoznačeného a neurčitého pojmu veřejný:

- Právní vymezení: věci ve veřejném zájmu, **problémy řešené státem a jeho zákony**, které se dotýkají celého společenství
- Sociálně-psychologické vymezení: **vztahy, hodnoty a skutečnosti, které mají význam pro danou společenskou skupinu** a jejichž veřejný význam její členové uznávají

VEŘEJNÉ ZÁJMY – ZNAKY

- ❑ týkají se **kvality života občanů** dané společ. nebo jiných **hodnot, které považují za důležité**;
- ❑ týkají se **aktuálních sociálních problémů nebo možné budoucnosti** (Reaktivní vs. Aktivní politika).
- ❑ mohou být vztaženy ke **kvalitě či efektům fungování společnosti jako celku**;
- ❑ jsou **historicky podmíněny fází civilizačního vývoje** = mohou se měnit;

VZ vstupují na pole, v němž se **střetávají s diferencovanými individuálními, skupinovými, institucionálními zájmy a jsou zde identifikovány, formulovány, uznávány a realizovány.**

Přijatá rozhodnutí ovlivňují **způsob tvorby, rozdělování a užití veřejných statků**, ovlivňují **kvalitu života** velkých sociálních skupin a **uspokojování funkčních potřeb celé společnosti**;

PŘEDMĚTEM VEŘEJNÉHO ZÁJMU JSOU PROBLÉMY, KTERÉ

- ❑ Jsou vnímány jako závažné, aktuální, ohrožující blaho společnosti: definováno nejrůznějšími způsoby - **HDP** /C, I, G, NX/, /LEI, EI, GNI/ nebo **MIP**

- ❑ Mohou se měnit v čase: např. **zajištění internetové bezpečnosti, COVID-19**

- ❑ Mohou být obtížně řešitelné či neřešitelné: tzv. **nová sociální rizika, wicked problems, problémy omezující udržitelný rozvoj**

- ❑ Často vyžadují překročení kompetencí jedné instituce, rezortu, sektoru, někdy i celého státu: např. **minimalizace hrozby jaderné katastrofy, klimatické změny**

Nová sociální rizika

(Esping-Andersen 1999; Taylor-gooby 2004; Bonoli 2007)

- *Harmonizace práce a rodiny*
- *Péče o nemohoucí příbuzné a malé děti*
- *Nedostatečná nebo zastarávající kvalifikace a dovednosti k získání a/nebo udržení zaměstnání*
- *Nedostatečné pokrytí sociálním zabezpečením v období nezaměstnanosti, nemoci, invalidity nebo stáří z důvodu přerušované pracovní kariéry*
- *Využívání privátních služeb nejisté kvality anebo v situaci neadekvátní podpory příjmů*

Wicked problems (Conklin 2006)

- ❑ **Obtížně vysvětlitelné a ve své podstatě neřešitelné problémy**
z důvodu neúplných, rozporuplných a měnících se požadavků na jejich řešení, které jsou často obtížně rozpoznatelné
- ❑ **Není možné jim porozumět do té doby, dokud neformulujeme způsob jejich řešení**
- ❑ **Neexistuje způsob, jak je zastavit,**
jsou ze své podstaty nové a jedinečné, nemají předem daná alternativní řešení

Příklady:

- *Hlad, pandemie chřipky*
- *Sociální nerovnost a chudoba*
- *Zneužívání jaderné energie/nukleární zbraně, terorismus*
- *Obchodování s drogami*
- *Udržitelnost životního prostředí (změna klimatu, přírodní katastrofy, ukládání odpadů)*

Problémy ohrožující udržitelný rozvoj lidí, ekonomiky a planety

(Agenda 2030, Strategický Rámec ČR 2030)

□ **Udržitelný rozvoj** = „rozvoj, který uspokojuje současné potřeby, aniž by to ohrozilo schopnost budoucích generací uspokojit své vlastní potřeby“ + WCD 1987)

SOCIÁLNÍ PILÍŘ	EKONOMICKÝ PILÍŘ	EVNIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ	POLITICKÝ PILÍŘ
• CHUDOBA, RODINA A KOMUNITA	• PRÁCE	• UDRŽITELNÁ MĚSTA A OBCE	• GLOBÁLNÍ PROSTŘEDÍ PODPORUJÍCÍ UDRŽITELNÝ ROZVOJ A GLOBÁLNÍ PARTNERSTVÍ
• ZDRAVÍ	• HOSPODÁŘSKÉ INSTITUTE	• DOSTUPNOST VODY, SANITAČNÍCH ZAŘÍZENÍ A HOSPODAŘENÍ S NIMI	• DEMOKRATIČNOST A DLOUHODOBÁ EFEKTIVITA VLÁDNUTÍ
• VZDĚLÁNÍ	• INFRASTRUKTURA	• PŘÍSTUP K MODERNÍM ZDROJŮM ENERGIE	• KOMPETENCE A KVALITA ÚZEMNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY
• NEROVNOST	• VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE	• OCHRANA, OBNOVA A PODPORA SUCHOZEMSKÝCH EKOSYSTÉMŮ	• KOORDINACE VEŘEJNÝCH SLUŽEB A JEJICH DOSTUPNOST
• KULTURA	• SOUSTAVA VEŘEJNÝCH FINANČÍ	• OCHRANA OCEÁNŮ, MOŘE A MOŘSKÝCH ZDROJŮ	• SPOLUPRÁCE OBCÍ A VEŘEJNOSTI
	• HOSPODAŘENÍ SE ZDROJI		

KÝM A KDE JE VEŘEJNÝ ZÁJEM VYMEZOVÁN

- **KÝM: Klíčovými aktéry a nadnárodními, národními a regionálními institucemi** (obce, NNO, stát, právo), kteří mají k dispozici (procedurální) mechanismy pro artikulaci, agregaci, koordinaci a uspokojování dílčích veřejných zájmů

➤ *např. **Všeobecná deklarace lidských práv OSN** z roku 1948 zajišťuje ve VZ ochranu lidských práv, aby bylo zabráněno vzniku totalitárních režimů*

- **KDE: v různých typech politických prohlášení, diskurzech různých politických a společenských aktérů** (politiků, úředníků, zájmových skupin)

VP JAKO TEORIE A PRAXE

- F.D.Lasswell (1951) - Policy sciences of democracy: **vědní disciplína k řešení reálných společenských problémů demokratickým způsobem** (podpora demokratických hodnot a ochrana demokracie před jinými ideologiemi) → **vědění o politice [policy studies]**: studium procesu tvorby a výstupů politiky
- J.F.Kenedy (1960): **zkoumání reálně probíhajících procesů tvorby politiky ke zvýšení efektivity vlády v poválečném období** → **vědění pro potřeby politiky (policy analysis)**: veřejně politické poradenství, metodologie/metody ke studiu politického rozhodování

THEORY

PRACTICE

VÝZNAMNÁ ROZLIŠENÍ VEŘEJNÉ POLITIKY JAKO SOCIÁLNÍ PRAXE NA PŘÍKLADU RODINNÉ POLITIKY:

- **Preventivní VS. reaktivní:** předmanželské poradny VS. náhradní rodinná péče
- **Podle uplatňovaných regulačních principů či nástrojů:** rodinné právo, dětské přídavky, předškolní zařízení, výchova k rodičovství
- **Podle úrovně realizace /globální-EU-národní-lokální/:** rodinná politika se realizuje především na národní úrovni, někdy i na úrovni kraje či obce
- **Podle zúčastněných aktérů:** ministerstva, organizace občanského sektoru poskytující služby, církve, školy, policie, soudy, členové rodin
- **Podle věcného zaměření:** budoucí rodiny, rodiny s nezaopatřenými dětmi, rodiny s handicapovaným členem, neúplné rodiny

VP LIBERÁLNÍ VS. PATERNALISTICKÁ

- ❑ Liberální veřejná politika: zasahuje až tam, kde prosazování individuálního/skupinového zájmu ohrožuje uznaný veřejný zájem

- ❑ Paternalistická veřejná politika: prosazuje uznaný veřejný zájem bez ohledu na měnící se povahu sociálních problémů či újmu individuálních zájmů - např.:

- veřejné školství/zdravotnictví
- výše minimální mzdy
- nutnost zohledňovat handicapované zaměstnavateli

INTERDISCIPLINARITA VE VEŘEJNÉ POLITICE

Příklady témat	
Filozofie	logika, <u>hodnoty</u> a etika, <u>teorie spravedlnosti</u>
Sociologie	porozumění společnosti jako celku, třídně sociální struktura, sociální status, <u>sociální problémy</u> , <u>sociální zájmy</u> , sociální vyloučení
Ekonomie	instrumentální <u>racionalita</u> , institucionální ekonomie, <u>analýza nákladů a výnosů</u> , politická ekonomie, <u>hospodářská politika</u>
Politologie	<u>politické procesy</u> , <u>politické instituce a aktéři</u>
Veřejná správa	role <u>byrokracie</u> ve formování politiky a v implementaci rozhodnutí
Právní vědy	<u>právo</u> jako normativní a regulační rámec
Teorie řízení	procesy <u>rozhodování</u> a realizace rozhodnutí

POJEM VEŘEJNÝ V RŮZNÝCH DISCIPLÍNÁCH VYUŽÍVANÝCH VEŘEJNOU POLITIKOU

veřejný <u>zájem</u>, veřejné <u>záležitosti</u>	Sociologie, politické vědy
veřejný <u>prostor</u>	Politické vědy, teorie komunikace
veřejný <u>sektor</u>, veřejné <u>finance</u>, veřejné <u>statky</u>	Ekonomie
veřejné <u>právo</u>, veřejné <u>zájmy</u>	Právo
VLÁDNUTÍ	Veřejná politika

Pramen: Potůček (2015)

NEJČASTĚJŠÍ POJMY VEŘEJNÝ VE VEŘEJNÉ POLITICE V AJ/ČJ

Public affairs, issues	Veřejné záležitosti
Public interests	Veřejné zájmy
Public tasks	Veřejné úlohy
Polity	Obecná idea a strukturálně-funkční rámec politického procesu; „Volba společnosti“
Politics	Politický proces střetávání a vyrovnavání zájmů
Public policy (policy, policy science, policy studies)	Veřejná politika
Policy analysis	Analýza politiky
Policy research	Veřejně politický výzkum
Political science	Politologie, politické vědy
Governance	Vládnutí
Government	Vláda

Pramen: Potůček (2015)

TROJDIMENZIONÁLNÍ POJETÍ POLITIKY POLICY

*„**Politický řád** tvoří rámec (**polity**), v němž na základě strategie politického **konfliktu** a **konsenzu** (**politics**) vzniká **materiální politika** (**policy**)“* (Fiala a Schubert 2000)

- ❑ **POLITY** = obecné ukotvení, zaměření dané společnosti, „volba společnosti“, „**institucionální rámec/prostředí politiky**“, který je utvářen ústavou, zákony a dalšími **normami** a který upravuje fungování vlády, legislativy, soudů a jednotlivých orgánů státní správy
- ❑ **POLITICS**: **procesy střetávání a řešení zájmových konfliktů různých aktérů** prostřednictvím politických institucí, **vzájemné vyjednávání** mezi členy vlády, poslanci, senátory, výbory a komisemi, zájmovými skupinami

ÚKOL

Zkuste zařadit, kam patří následující příklady (zda jde o polity, policy či politics):

- ***Zvýšení důchodů***
- ***Přijetí nové ústavy***
- ***Zamítnutí návrhu státního rozpočtu v parlamentu***

RŮZNÁ POJETÍ POJMU POLICY

Pojetí pojmu policy	Příklad
Politika jako <u>určitá oblast</u>	Vzdělávací politika
Politika jako vyjádření obecných cílů, požadovaných stavů a cest k dosažení těchto cílů; <u>koncepce, strategie, plán, záměr, program rozvoje</u>	Koncepce reformy vysokého školství v ČR Strategie rozvoje lidských zdrojů Plán rozvoje komunitního vzdělávání Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky Bílá kniha - Národní program. rozvoje vzdělávání v České republice
Politika jako <u>konkrétní návrh</u>	Návrh na zavedení školného
Politika jako <u>právní norma</u>	Nový školský zákon Zákon o vysokých školách
Politika jako <u>konkrétní program</u>	Programy na podporu aktivit v oblasti prevence společensky nežádoucích jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na rok 2005
Politika jako <u>proces</u>	Vše co souvisí s přijutím a realizací dané politiky – od přijetí školského zákona, přes učení v konkrétní třídě, až po kontakt absolventa s praxí, např. připomínkové řízení k novému zákonu, vyhodnocování politiky apod.
Politika jako <u>výstup</u>	Počet dětí uvádějících šikanu Počet studentů, kteří ukončí střední školu maturitou
Politika jako <u>výsledek</u>	Počet nezaměstnaných absolventů (vzdělávací efekt)

Pramen: Veselý, Drhová a Nachtmannová (2005: 9)

DŮVODY PRO STUDIUM VEŘEJNÝCH POLITIK

POSKYTUJE ODPOVĚDI NA PRAKTICKÉ OTÁZKY – např. (Mcconell 2010; Cairney 2012)

- Proč nechali mnohé vlády po ekonomické krizi v roce 2008 *zkrachovat banky*, aniž by je podpořili?
- Proč mnohé vlády od 80. let minulého století *privatizují průmysl a zavádějí do veřejného sektoru principy řízení využívané v soukromém sektoru*?
- Proč mnohé země *zavedli politiku kontroly tabákového průmyslu*, zatímco jiné (Německo) nikoli?
- Proč *některé země válčí*?